

Съдържание

1. Собственост и управление.....	5
2. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет	5
3. Значими счетоводни политики.....	6
4. Имоти, машини и оборудване	21
5. Нематериални активи.....	22
6. Репутация	22
7. Групова структура.....	23
8. Неконтролиращо участие	23
9. Инвестиционни имоти	23
10.1 Материални запаси.....	24
10.2 Биологични активи.....	24
11. Търговски вземания	24
12. Предоставени заеми	24
13. Други текущи вземания и предплатени разходи	25
14. Пари и парични еквиваленти	25
15. Собствен капитал	25
16. Отсрочени данъчни активи и пасиви Признати отсрочени данъчни активи и пасиви.....	26
17. Дългосрочни задължения към персонала.....	27
18. Разсрочен доход от финансиране.....	27
19. Банкови заеми.....	28
20. Търговски задължения.....	28
21. Задължения за данъци.....	28
22. Задължения към персонала и за социално осигуряване.....	29
23. Други текущи задължения.....	29
24. Приходи от договори с клиенти.....	29
25. Други приходи от дейността	29
26. Капитализирани собствени разходи	29
27. Разходи за материали	30
28. Разходи за външни услуги.....	30
29. Разходи за персонала	30
30. Други разходи.....	30
31. Финансови приходи и разходи.....	31
32. Разходи за данъци	31
33. Финансови инструменти.....	31
34. Сделки със свързани предприятия.....	34
35. Условни задължения	36
36. Събития след отчетната дата.....	36

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

---

1. Собственост и управление

„Градус“ АД гр. Стара Загора е учредено на 28 ноември 2017 г.

Адрес на управление: гр. Стара Загора, кв. „Индустиален“, Птицекланица „Градус“

Булстат: 204882907

Собственост и управление

„Градус“ АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа. Акционери на Дружеството към 30.09.2023г. са:

- Градус АД 1,63% от капитала
- Лука Ангелов Ангелов 40,77% от капитала
- Иван Ангелов Ангелов 20,68% от капитала
- Ангел Иванов Ангелов 20,68% от капитала
- Юридически лица 14,38% от капитала
- Индивидуални акционери 1,86% от капитала

Органи на управление на Дружеството

- Общо събрание на акционерите
- Съвет на директорите

Съветът на директорите:

Към 30.09.2023г., съветът на директорите се състои от трима (3) членове в състав:

Ангел Иванов Ангелов – Председател на Съвета на директорите на „Градус“ АД

Георги Александров Бабев – Член на Съвета на директорите и Изпълнителен директор на „Градус“ АД

Бистра Стоянова Коцева – Заместник председател на Съвета на директорите на „Градус“ АД

Одитен комитет:

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица, натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Одитният комитет е в състав:

- Христина Атанасова Филипова;
- Ивайло Николаев Николов;
- Радка Димчева Пенева.

2. База за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския Съюз (ЕС). Консолидираният финансов отчет е изготвен при спазване принципа на действащото предприятие, текущото начисляване и историческата цена, с изключение на имоти, съоръжения, машини и оборудване, които се отчитат по модела на преоценената стойност в МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“, инвестиционни имоти, които се отчитат по справедлива стойност според МСС 40 „Инвестиционни имоти“ и биологични активи, които се отчитат по справедлива стойност според МСС 41 „Земеделие“.

Функционална валута и валута на представяне

Съгласно изискванията на българското законодателство, Групата води счетоводство и изготвя консолидирания си финансов отчети в националната парична единица на Република България - български лев, който от 1 януари 1999 е с фиксиран курс към еврото в съотношение 1 евро = 1.95583 лева.

Настоящият консолидиран финансов отчет е изготвен в хиляди лева (хил. лв.).

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Сравнителни данни

Групата представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година. Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

3. Значими счетоводни политики

(а) Сделки в чуждестранна валута

Операциите с чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута по обменния курс, приложим в деня на извършване на сделката. Парични активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута по заключителния курс в деня на изготвяне на отчета за финансовото състояние. Печалба или загуба от курсови разлики, произтичащи от парични позиции, е разликата между амортизираната стойност във функционална валута в началото на периода, коригирана с ефективната лихва и плащанията през периода и амортизираната стойност в чуждестранна валута превалутуирана по курса в края на периода.

Непарични активи и пасиви деноминирани в чуждестранни валути, които се отчитат по справедлива стойност, се превръщат във функционалната валута по курса на датата, към която е определена справедливата стойност. Непарични активи и пасиви в чуждестранна валута, които се оценяват по историческа цена, се превалутират във функционалната валута по курса на датата на сделката. Курсови разлики, възникващи от превалутирането във функционалната валута се отчитат в печалби и загуби, освен разлики, възникващи от превалутирането във функционалната валута на капиталови инструменти на разположение за продажба, или отговарящи на условията хеджинги на паричен поток, които се признават в друг всеобхватен доход (ако има такива).

(б) Имоти, машини, съоръжения и оборудване

(i) Признаване и оценка

Първоначално признаване

Имотите, машините, съоръженията и оборудването се оценяват първоначално по цена на придобиване, която включва разходите, пряко свързани с придобиването на актива. Цената на придобиване включва покупната цена, включително мита и невъзстановими данъци върху покупката, както и всички други разходи, пряко отнасящи се до привеждане на актива до местоположение и състояние необходими за неговата експлоатация по начина предвиден от ръководството. Стойността на активите придобити по стопански начин включва направените разходи за материали, директно вложен труд и съответната пропорционална част от непреките производствени разходи; разходите пряко отнасящи се до привеждане на актива до местоположение и състояние необходими за неговата експлоатация; първоначална приблизителна оценка на разходите за демонтаж и преместване на актива и за възстановяване на площадката, на която е разположен актива и капитализирани разходи за лихви. Закупен софтуер, без който е невъзможно функционирането на закупено оборудване, се капитализира като част от това оборудване. Когато в имотите, машините, съоръженията и оборудването се съдържат компоненти с различна продължителност на полезен живот, те се отчитат отделно.

Последваща оценка

Дълготрайните материални активи след тяхното първоначално придобиване се отчитат по модела на преоценената стойност по МСС 16. Справедливата стойност на дълготрайните материални активи се определя на базата на пазарни доказателства, представени в доклад, изготвен от одобрен лицензиран оценител. Преоценка се предвижда да се извършва на всеки 3 години. Когато справедливата стойност се промени значително за по-кратък период от време, преоценката може да се прави по-често, за да се гарантира, че тяхната балансова стойност към съответната отчетна дата не се различава съществено от справедливата им стойност. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от Групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи от дейността, нетно” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход. Когато преоценените активи се продадат или отпишат по друга причина, сумите, включени в преоценен резерв, се рекласифицират в неразпределена печалба или загуба.

Последващи разходи

Възникнали последващи разходи, за да се подмени част от актив от имотите, машините, съоръженията и оборудването, се капитализират в балансовата стойност на съответния актив, само когато е вероятно предприятието да получи в бъдеще икономически ползи, свързани с тази част от актива и разходите могат да бъдат оценени надеждно. Текущи ремонти и поддръжка се признават като разход при възникването им.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

(ii) Амортизация

Имоти, машини, съоръжения и оборудване се амортизират от датата, на която са инсталирани и са готови за употреба, или за придобитите по стопански начин, от датата на която актива е завършен и е готов за употреба. Амортизацията се признава до размера на първоначалната стойност на актива минус очакваната остатъчна стойност на актива на база линейния метод въз основа на очаквания полезен живот на всеки един компонент от имоти, машини, съоръжения и оборудване. Амортизацията се отчита в печалби и загуби, освен ако не се включва в отчетната стойност на друг актив. Амортизация на придобити активи при условията на лизинг се начислява за по-късия измежду срока на договора и техния полезен живот, освен в случаите, когато е почти сигурно придобиването на собствеността върху тях до края на срока на договора. Земята не се амортизира. Приетите амортизационни норми са както следва:

	2023	2022
	годишна	годишна
	аморт.норма в %	аморт.норма в %
Сгради и съоръжения	1.5	1.5
Машини и оборудване	8	8
Транспортни средства	10	10
Компютърно оборудване	33.3	33.3
Стопански инвентар	10	10
Други дълготрайни активи	4 – 10	4 – 10

Методите на амортизация, полезният живот и остатъчните стойности (ако не са незначителни) се преразглеждат към всяка дата на изготвяне на консолидирания финансов отчет.

(в) Нематериални активи

(i) Репутация

Репутацията представлява надвишаването на цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) над справедливата стойност на дела на Групата в нетните разграничими активи на придобитото дружество към датата на придобиването (бизнес комбинацията).

Репутацията, възникнала при придобиване на дъщерно предприятие се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние в Групата на “нематериалните активи”.

В консолидирания финансов отчет първоначално се оценява по цена на придобиване (себестойност), а последващо - по цена на придобиване минус натрупаните загуби от обезценки. Репутацията не се амортизира.

(ii) Нематериални активи, различни от репутация

Нематериалните активи представляват търговски марки, лицензи, софтуер и други нематериални активи. Нематериалните активи, придобити от дъщерните Дружества, имащи ограничен полезен живот, са представени по цена на придобиване, намалена с натрупана амортизация и загуби от обезценки.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход за амортизации в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Нематериалните активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат.

Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от Групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи от дейността, нетно” на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

(iii) Последващи разходи

Последващи разходи се капитализират само когато увеличават бъдещата икономическа полза от специфичния актив, за който се отнасят. Всички останали разходи, включително разходи за вътрешно генерирани репутация и търговски марки, се признават като разход в момента на тяхното възникване.

(iv) Амортизация

Нематериалните активи, различни от репутация и търговски марки, се амортизират на база линейния метод в печалби и загуби въз основа на очаквания срок на полезния им живот от датата, на която са готови за употреба.

	2023	2022
	годишна	годишна
	аморт. норма в %	аморт. норма в %
Права върху интелектуална собственост	15	15
Права върху индустриална собственост	15	15
Други нематериални активи	6,67 - 33,3	6,67 – 33,3

Методите на амортизация, полезния живот и остатъчните стойности се преразглеждат към всяка дата на изготвяне на финансов отчет.

(г) Инвестиции

Дългосрочните инвестиции, представляващи инвестиции във финансови инструменти, са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване, която представлява:

- справедливата стойност на възнаграждението, което е платено за придобиване на дялове и/или
- стойността на вношения паричен дружествен дял и/или
- стойността на апортираните дялове срещу издадените акции, която стойност е определена от назначени от съда оценители, вкл. преките разходи по придобиването на инвестицията, намалена със загубите от обезценка.

Притежаваните от Групата инвестиции във финансови инструменти подлежат на преглед за обезценка. При установяване на условия и индикатори за обезценка, същата се изчислява като разлика при съпоставянето на балансовата стойност спрямо възстановимата стойност на инвестицията и тя се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). В случаите на последващо възстановяване на обезценка то се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Тези инвестиции не се търгуват на фондовата борса. Това обстоятелство не дава възможност да се осигурят котировки на пазарни цени на активен пазар, които да изразяват достатъчно достоверно справедливата стойност на тези акции.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях, на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от инвестициите.

(д) Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти са имоти държани за отдаване под наем и/или за капиталово натрупване. Инвестиционните имоти първоначално се признават по цена на придобиване, заедно с всички свързани разходи. При последващо оценяване се прилага модела на справедливата стойност според МСС 40 „Инвестиционни имоти“. Печалби или загуби, възникващи от промяна в справедливата стойност се включват в печалбата или загубата в периода в който възникват.

Инвестиционен имот се отписва при продажба или когато не се използва или не се очакват бъдещи икономически ползи от продажбата му. Всяка печалба или загуба от отписването на имота се признава в печалбата или загубата за текущия период. Те се посочват нетно, към статията “други приходи от дейността, нетно” в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Трансфер от и към “инвестиционни имоти” се прави, когато има промяна във функционалното предназначение и употребата на даден имот. В случай на прехвърляне от “инвестиционни имоти” към “имоти за използване в собствената дейност” активът се завежда в новата си група по намерена историческа цена, която представлява справедливата му стойност към датата на прехвърлянето. Обратно, когато от “имоти за използване в собствената дейност” има прехвърляне към “инвестиционни имоти”, активът се оценява по справедливата му стойност към датата на прехвърлянето, като разликата до балансовата му стойност се представя като компонент на консолидирания отчет за всеобхватния доход.

(е) Материални запаси

Материалните запаси се отчитат по по-ниската от тяхната себестойност и нетна реализуема стойност. Себестойността на материалните запаси се отчита на принципа на средно претеглена цена за материали и незавършено производство, и включва разходи за придобиване на материалните запаси, разходите за производство или преработка, както и всички други разходи отнасящи се до привеждането на материалните запаси до тяхното текущо местоположение и състояние. В случая на произведена продукция, себестойността също така включва разходи за труд, социални осигуровки и разходи за амортизация и други общопроизводствени разходи, разпределени на база нормален производствен капацитет.

Нетната реализуема стойност представлява предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизително оценените разходи по завършване на производствения цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

(ж) Биологични активи

Предприятието признава биологичен актив или земеделска продукция, когато и само когато:

- а) предприятието контролира актива в резултат от предишно събитие;
- б) вероятно е предприятието да получи бъдещи икономически ползи, свързани с актива и
- в) справедливата стойност или себестойността на актива може да бъде надеждно определена.

Биологичният актив се оценява при първоначалното признаване и към датата на всеки баланс по справедлива стойност, намалена с разходите за продажба.

Печалба или загуба, възникнали при първоначалното признаване на биологичния актив по справедлива стойност, намалена с разходите за продажба и от промяна на справедливата стойност, намалена с разходите за продажба на биологичния актив, се включват в печалбата или загубата за периода, в който са възникнали.

Безвъзмездните средства, предоставени от държавата свързани с биологичен актив се признават в печалбата или загубата единствено, когато стане възможно получаването на тези безвъзмездни средства.

(з) Обезценка на нефинансови активи

Отчетните стойности на нефинансовите активи на Групата, различни от материални запаси и отсрочени данъчни активи, се преглеждат към всяка отчетна дата с цел да се определи дали има признаци за обезценка. В случай, че съществуват такива признаци, се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на актива. Загуба от обезценка се признава в случай че балансовата стойност на един актив или обект, генериращ парични потоци (ОГПП), част от която е той, превишава неговата възстановима стойност.

Възстановимата стойност на актив или ОГПП, е по-високата от неговата стойност в употреба и справедливата му стойност, намалена с разхода по продажба. При оценката на стойността в употреба, бъдещите парични потоци се дисконтират до сегашната им стойност, като се прилага дисконтов процент преди данъци, отразяващ текущите оценки за пазара, цената на парите във времето и риска специфичен за актива или за ОГПП.

За целта на теста за обезценка, активи, които не могат да бъдат тествани индивидуално, се групират заедно в най-малката възможна група активи, генерираща парични постъпления от продължаваща употреба, които са в голяма степен независими от паричните постъпления от други активи или ОГПП.

Загуби от обезценка се признават в печалби и загуби. Загуби от обезценка признати за ОГПП се разпределят така, че да намалят отчетните стойности на активите в обекта пропорционално.

Загуба от обезценка се възстановява само до такава степен, че балансовата стойност на актива не надвишава балансовата стойност, която би била определена, след приспадане на амортизация, ако загуба от обезценка не е била признавана.

(и) Търговски и други вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти.

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на длъжника.

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9. Очакваната кредитна загуба от вземанията се представя в „Обезценка на активи“ в отчета за всеобхватния доход.

(й) Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита.

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици се представят брутно, с включен ДДС (20%);
- получените лихви по разплащателни сметки са представени в оперативна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи се представя на ред “плащания към доставчици” към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на Групата за съответния период (месец).

(к) Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15.

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Групата се е ангажирала да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на Групата за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмента. Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който Групата управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат от събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани в четири категории:

- Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход с "рециклиране" на кумулативните печалби или загуби (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без "рециклиране" на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата (дългови и капиталови инструменти).

Класификационни групи

Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност, когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания по главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент. Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и еквиваленти в банки, търговски вземания, заеми към свързани лица и заеми към трети лица.

Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход (дългови или капиталови инструменти)

Групата няма такива активи.

Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

Групата няма такива активи.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на Групата, когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поело задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазило контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаградението, което може да се изиска Групата да изплати.

Очаквана кредитна загуба от финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по предоставени заеми на свързани и трети лица и паричните средства и еквиваленти в банки, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага "трестепенен" модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Очакваните кредитни загуби се признават на две фази:

а. Финансов актив, който не е кредитно обезценен при първоначалното му възникване/придобиване, се класифицира във фаза 1. От първоначалното му признаване неговият кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани във Фаза 1, се определят на база на очакваните кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента).

б. В случаите, когато след първоначалното признаване на финансов актив, кредитният му риск нарасне значително и в резултат от това неговите качества се влошат, той се класифицира във фаза 2.

Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани във фаза 2 се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив (очаквани кредитни загуби за целия живот на инструмента).

Ръководството на Групата е разработило политика и комплекс от критерии за анализ, установяване и оценка настъпване на състояние на „значително нарастване на кредитния риск”.

В случаите, когато кредитният риск на финансов актив нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, финансовият актив се счита за обезценен и той се класифицира във фаза 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок). Групата коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на търговските вземания, активите по договори с клиенти и лизингови вземания Групата прилага опростен подход за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход тя признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата.

Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначално им признаване финансовите пасиви се класифицират като такива по справедлива стойност в печалбата или загубата, или като заеми и привлечени средства, търговски и други задължения.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми, задължения по лизинг и други привлечени средства.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация.

Класификационни групи

Финансови пасиви, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата

Групата няма такива пасиви.

Получени заеми и други привлечени средства

След първоначалното им признаване, Групата оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход, когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като “финансов разход” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Компенсирание на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират и в отчета за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на Групата с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на Групата от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума. Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на Групата по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

да не зависи от бъдещо събитие, т.е. да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие; да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):

- обичайната дейност,
- в случай на неизпълнение/просрочие, и
- в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

(л) Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси

Всички заеми и други предоставени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване, която се приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други предоставени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други суми, свързани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход като финансови приходи или разходи през периода на амортизация.

Приходите от лихви се признават в съответствие с фазата, в който е класифициран съответният заем или друго вземане по предоставен финансов ресурс на база метода на ефективния лихвен процент.

(м) Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по цена на придобиване, която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за Групата, а последващо – по амортизирана стойност.

(н) Доходи на персонала

(i) Планове с дефинирани вноски

План с дефинирани вноски е план за доходи след напускане, според който дружество плаща вноски на друго лице и няма никакви правни или конструктивни задължения да плаща допълнителни суми след това. Правителството на България носи отговорността за осигуряването на пенсии по планове за дефинирани вноски в България. Задълженията за превеждане на вноски по плановете за пенсиониране с дефинирани вноски, се признават като разходи за персонала в печалби и загуби текущо. Вноските по план с дефинирани вноски, които са дължими повече от 12 месеца след края на периода на предоставяне на услугите от служителите, се дисконтират до настоящата им стойност.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

(ii) Планове с дефинирани доходи

План с дефинирани доходи е план за доходи след напускане, различен от план с дефинирани вноски. Нетното задължение на Групата за планове с дефинирани доходи се изчислява като се прогнозира сумата на бъдещите доходи, които служителите са придобили в замяна на своите услуги в текущия и предходни периоди; и този доход се дисконтира, за да се определи неговата настояща стойност.

Групата има задължение за изплащане на доход при напускане на тези свои служители, които се пенсионират в съответствие с изискванията на чл. 222, § 3 от Кодекса на Труда (КТ) в България. Съобразно тези разпоредби на КТ, при прекратяване на трудовия договор на служител придобил право на пенсия, работодателят му изплаща обезщетение в размер на 2 месечни брутни работни заплати. В случай, че работникът или служителят има натрупан стаж от 10 и повече години към датата на пенсиониране, обезщетението е в размер на 6 месечни брутни работни заплати. Към датата на отчета ръководството оценява приблизителния размер на потенциалните разходи за всички служители чрез използването на метода на прогнозните кредитни единици.

(iii) Доходи при прекратяване

Доходи при прекратяване се признават като разход, когато Групата се е ангажира ясно, без реална възможност за отказ, с официален подробен план, с който или да прекрати работни отношения преди нормалната дата на пенсиониране, или да предостави обезщетения при прекратяване, в резултат на предложение, направено за насърчаване на доброволното напускане. Доходи при прекратяване за доброволно напускане са признати като разход, ако Групата е отправило официално предложение за доброволно прекратяване, и е вероятно, че офертата ще бъде приета, а броят на приелите може да се оцени надеждно. Ако обезщетения се дължат за повече от 12 месеца след края на отчетния период, те се дисконтират до тяхната настояща стойност.

(iv) Краткосрочни доходи на наети лица

Задължения за краткосрочните доходи на наети лица се оценяват на недисконтирана база и са отчетени като разход когато свързаните с тях услуги се предоставят. Пасив се признава за сумата която се очаква да бъде изплатена по краткосрочен бонус в пари или планове за разпределение на печалбата, ако Групата има правно или конструктивно задължение да заплати тази сума като резултат от минали услуги, предоставени от служител, и задължението може да се оцени надеждно. Групата признава като задължение недисконтираната сума на оценените разходи по платен годишен отпуск, очаквани да бъдат заплатени на служителите в замяна на труда им за изминалия отчетен период.

(o) Провизии

Провизия се признава в случаите, когато Групата в резултат от минали събития има правно или конструктивно задължение, което е надеждно измеримо, и е вероятно погасяването му да се осъществи за сметка на изходящ поток от икономически ползи. Провизиите се определят чрез дисконтиране на очаквани бъдещи парични потоци с лихвен процент преди данъци, който отразява текущата пазарна стойност на парите във времето и рисковете, специфични за задължението. Олихвяването на дисконтираната стойност се признава като финансов разход.

Обременяващи договори

Провизия за обременяващи договори се признава, когато очакваните ползи за Групата от договора са по-ниски от неизбежните разходи за изпълнение на задълженията по договора. Тази провизия се оценява по настоящата стойност на по-ниското от очакваните разходи за прекратяване на договора и очакваните нетни разходи за продължаване на договора. Преди установяване на провизията, Групата признава загуба от обезценка на активи, свързани с този договор.

(п) Приходи

Признаване на приходи по договори с клиенти

Обичайните приходи на Групата са от следните дейности: продажба на продукция, стоки и услуги. Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в договора с клиента стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

ГРАДУС АД

ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице, когато:

- Страните са одобрили договора;
- Правата на всяка една от страните могат да се идентифицират;
- Условието за плащане могат да се идентифицират;
- Договорът има търговско съдържание;
- Събирането на възнаграждението е вероятно след като стоките и услугите са прехвърлени.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (пасив по договор) в отчета за финансовото състояние, докато всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени и Групата изпълни задълженията си за изпълнение. При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един. Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими или на поредица от разграничими стоки и услуги, които по същество са еднакви, се отчита като едно задължение за изпълнение. Групата признава приход за всяко отделно задължение за изпълнение на ниво индивидуален договор с клиент като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор.

Измерване на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката. Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента. При договори с повече от едно задължения за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и услуга.

Промяната в обхвата и цената на договора се отчита като отделен договор или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена.

Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в Групата, са основно от продажба на продукцията, стоки и услуги. Като цяло Групата е достигнала до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, тъй като обичайно Групата контролира стоките и услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от продажби на стоки

При продажба контролът върху стоката се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, което обичайно е при предаването на стоката в обект на клиента.

Приходи от продажби на услуги

Предоставяните от Групата услуги включват транспортни услуги и наем. Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етап на завършеност). За измерването етапа на завършеност Групата използва линейния метод. Оценките за приходите, разходите и етапа на завършеност се преразглеждат, ако обстоятелствата се променят. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

Цена на сделката и условия за плащане

Цената на сделката обичайно включва фиксирана продажна цена, съгласно обща или клиентска ценова листа и различни форми на променливо възнаграждение. При определяне на цената на сделката се вземат предвид и суми, дължими на клиента, непарични възнаграждения и наличието на съществен финансов компонент.

Променливо възнаграждение

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размера на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо възнаграждение включват: ценови отстъпки, работи, бонус оборот, логистичен бонус, маркетинг бонус. Предоставените отстъпки, работи и бонуси се компенсират срещу дължимите от клиента суми.

Съществен финансов компонент

Групата е направила анализ и е определила, че продължителността на срока между момента, в който клиентът плаща за обещаните стоки и услуги, и момента на прехвърляне на контрола върху тези стоки и услуги е в рамките на дванадесет месеца и договореното възнаграждение няма съществен компонент на финансиране. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

(р) Лизинг

Групата като лизингополучател

Оценка за признаване на лизинг

Даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг, ако по силата на този договор се прехвърля срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Първоначално признаване и оценяване

На датата на стартиране на лизинга (датата, на която базовият актив е на разположение за ползване), Групата признава актив с „право на ползване” и задължение по лизинг.

Цената на придобиване на актива с право на ползване включва:

- размерът на първоначалната оценка на задължението по лизинг;
- лизингови плащания, извършени към или преди началната дата, намалени с получените стимули по лизинговия договор;
- първоначалните преки разходи на лизингополучателя;
- провизии за разходи свързани с демонтиране и преместване на актива.

Групата амортизира активите с право на ползване на линейна база за по-краткия период от техния полезен живот и срока на лизинговия договор.

Активите с право на ползване се представят към Имоти, машини и оборудване в отчета за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към Разходи за амортизация в отчета за всеобхватния доход.

Задължението по лизинг включва нетната настояща стойност на следните лизингови плащания:

- фиксирани плащания, намалени с подлежащите на плащане лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че Групата ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговия договор;
- гаранции за остатъчна стойност.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на Групата, отразяващ лихвения процент, който би бил приложим при заемане на финансови средства за сходен период от време, при сходно обезпечение, и в сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница). Финансовите разходи се начисляват в отчета за всеобхватния доход през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение.

Последващо оценяване

Групата е избрала да прилага модела на цената на придобиване за всички свои активи с право на ползване. Те се представят по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация, загуби от обезценка и корекциите, вследствие на преоценки и корекции на задължението по лизинг.

Групата оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази начислената лихва;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Отчитане на преоценки и изменения на лизинговия договор

В резултат на преценка, лизингополучателят признава сумата на преоценката на пасива по лизинга като корекция на актива с право на ползване. Ако балансовата стойност на актива е по-ниска, остатъчната сума на преоценката се признава в печалбата или загубата.

Лизингополучателят отчита изменение на лизинговия договор като отделен лизинг, ако:

- изменението увеличава обхвата на лизинговия договор, като добавя ново „право на ползване” на един или повече допълнителни базови активи; и
- възнаграждението по лизинговия договор се увеличава със сума, съизмерима със самостоятелната цена за увеличението в обхвата и евентуални корекции, отразяващи обстоятелства по конкретния договор. Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и договори, по които базовият актив е с ниска стойност, както и променливите лизингови плащания, които не са включени в оценката на задължението по лизинг се признават директно като текущи разходи в отчета за всеобхватния доход на база линеен метод за периода на лизинга.

(с) Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, приходи от лихви по вземания и нетна печалба от курсови разлики.

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход.

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на финансовите активи във фаза 1 и 2. За финансови активи във фаза 3 приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (т.е. брутната балансова стойност, коригирана с очаквани кредитни загуби).

Печалби и загуби от валутни курсови разлики се отчитат на нетна база или като финансови приходи, или като финансови разходи, в зависимост дали валутните курсови разлики представляват нетна печалба или нетна загуба.

Финансовите разходи включват разходи за лихви по заеми и разходи в резултат на увеличение на задължението, следствие на приближаване с един период на датата, определена за реализиране за провизии. Разходи по заеми, които не могат да се отнесат пряко към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията актив, се признават в печалби и загуби като се използва методът на ефективния лихвен процент.

(т) Данък върху печалбата

Данъкът върху печалбата за годината представлява текущи и отсрочени данъци. Данъкът върху печалбата се признава в печалби и загуби, с изключение на този, отнасящ се за статии, които са признати директно в собствения капитал, или в друг всеобхватен доход.

Текущият данък е очакваното данъчно задължение или вземане върху облагаемата печалба или загуба за годината, прилагайки данъчните ставки влезли в сила или по същество въведени към отчетната дата и всички корекции за дължими данъци за предходни години. Текущите данъчни задължения включват също всяко данъчно задължение възникващо от декларирането на дивиденди.

Отсрочените данъци се изчисляват върху временните разлики между сумите на активите и пасивите, използвани за целите на изготвянето на финансовия отчет, и сумите използвани за данъчни цели. Отсрочен данък не се признава за временни разлики от първоначално признаване на активи и пасиви при сделка, която не е бизнес комбинация и която не засяга печалби и загуби, нито за счетоводни, нито за данъчни цели.

Отсрочен данък се оценява по данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за временните разлики когато те се проявяват обратно, на базата на закони, които са в сила или са въведени по същество към отчетната дата.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се компенсират само ако има правно основание за приспадане на текущи данъчни активи и пасиви, и те се отнасят до данъци върху печалбата наложени от едни и същи данъчни власти.

Актив по отсрочени данъци се начислява за неизползваните данъчни загуби, кредити и намаляеми временни разлики, доколкото е вероятно бъдеща облагаема печалба да бъде налична, срещу която те да могат да бъдат използвани. Отсрочените данъчни активи се преглеждат към всяка отчетна дата и се намаляват доколкото не е вероятно повече бъдеща изгода да бъде реализирана.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

При определянето на текущия и отсрочения данък Дружеството взема предвид ефекта от несигурни данъчни позиции и дали допълнителни данъци или лихви може да са дължими. Дружеството смята, че начисленията за данъчни задължения са адекватни за всички отворени данъчни години на базата на оценката на много фактори, включително интерпретиране на данъчни закони и предишен опит. Тази оценка се основава на приблизителни оценки и допускания и може да включва преценки за бъдещи събития. Може да се появи нова информация, според която Дружеството да промени своите преценки за адекватността на съществуващите данъчни задължения; такива промени в данъчните задължения биха засегнали разхода за данъци в периода когато такова определяне бъде направено.

(у) Ключови приблизителни оценки и предположения

Изчисление на очаквани кредитни загуби за предоставени заеми, търговски вземания и активи по договори с клиенти

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (предоставени заеми, вземания и активи по договори с клиенти), е област, която изисква използването на съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например, вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Групата прави редица важни преценки, като:

- а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск;
- б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби;
- в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби,
- г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби.

Приблизителни оценки при признаване на приходи от договори с клиенти

При признаване на приходите и изготвяне на годишния финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. Въпреки несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, Групата не очаква да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Обезценка на материални запаси

В края на всяка финансова година Групата извършва преглед на състоянието и използваемостта на наличните материалните запаси. При установяване на запаси, които съдържат потенциална вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, Групата обезценява материалните запаси до нетна реализируема стойност. Материалните запаси, налични в склад, но с изтекъл срок на годност се обезценяват 100%.

Лизингови договори

Прилагането на МСФО 16 изисква ръководството на Групата да прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените активи с право на ползване и задължения по лизинг. Основните ключови преценки засягат определянето на подходяща дисконтова норма и определянето на срока на лизинговия договор, включително дали е достатъчно сигурно, че опциите за удължаване/прекратяване на срока на договора ще се упражнят. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Репутация – Тества се за обезценка ежегодно и когато обстоятелствата показват, че нейната стойност може да бъде надценена. Обезценката на репутацията се определя, като се оценява възстановимата стойност на всяка единица генерираща парични потоци (или група единици генериращи парични потоци), за които се отнася репутацията. Когато възстановимата стойност на единицата генерираща парични потоци е по-малка от нейната балансова стойност, се признава загуба от обезценка. Загубите от обезценка, свързани с репутация, не могат да бъдат възстановени в бъдещи периоди.

Търговски марки – В края на всяка година Групата извършва преглед за обезценка на търговските марки. Когато възстановимата стойност на търговската марка е по-малка от нейната балансова стойност, се признава

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

загуба от обезценка. Загубите от обезценка, свързани с търговски марки, не могат да бъдат възстановени в бъдещи периоди.

Признаване на данъчни активи – При признаването на отсрочените данъчни активи се оценява вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на всяко от дружествата от Групата да генерира в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсиране срещу тези печалби.

(ф) Дъщерни дружества

Това са дружества, включително предприятия, неюрідически лица, в които дружеството-майка, пряко или косвено, притежава повече от 50 % от правата на глас в Общото събрание (в акционерния капитал) и/или има правото да назначи повече от 50 % от Съвета на директорите на съответното дружество или по силата на сключено писмено споразумение за контрол между акционерите и може да упражнява контрол върху тяхната финансова и оперативна политика (включително по силата на сключено споразумение за контрол между акционери).

Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът е прекратен и е прехвърлен извън Групата. За тяхната консолидация се прилага методът на пълната консолидация.

(х) Принципи на консолидацията

Консолидация на дъщерни дружества

В консолидирания финансов отчет, отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществения обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване. Вътрешно - груповите операции и разчети са напълно елиминирани, включително нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Бизнес комбинации

Групата отчита бизнес комбинациите, използвайки метода на придобиването към датата, на която Групата придобива контрол. Прехвърленото възнаграждение за придобиването се измерва чрез справедливата стойност на предоставените активи, поетите задължения към предишни собственици и предоставените от Групата участия в капитала ѝ. Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност на всички активи или пасиви, възникващи на база споразумения за прехвърляне на възнаграждения под условие. Придобитите разграничими активи и поети задължения за условни възнаграждения се измерват по справедлива стойност към датата на придобиване. Разходи по сделката се отчитат като разходи при възникване.

Неконтролиращо участие

За всяка бизнес комбинация Групата избира да оценява неконтролиращото участие в придобитото предприятие на база:

- справедлива стойност; или
- пропорционалния дял от разграничимите нетни активи към датата на придобиване, който в общия случай се измерва по справедлива стойност.

Промени в дела на Групата в дъщерно предприятие, които не водят до загуба на контрол, се отчитат в собствения капитал. Промените в неконтролиращото участие се определят на база пропорционалния дял от нетния актив на дъщерното дружество. Промени в репутацията или в отчетените печалби или приходи при придобиването не се правят.

Придобивания на дружества под общ контрол

Придобиване под общ контрол е транзакция, при която дружествата или бизнесите, които участват са контролирани от едно и също лице или лица, както преди, така и след сделката. Тези транзакции възникват, когато има смяна на директния собственик на дъщерните дружества, но крайното контролиращо лице остава непроменено.

Когато прехвърленото възнаграждение е по-малко от справедливата стойност на придобитите разграничими нетни активи, разликата се признава в собствен капитал като вноски от акционерите на придобиващия. Когато прехвърленото възнаграждение надвишава справедливата стойност на придобитите разграничими нетни

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

активи, разликата се признава като резерв от реструктуриране в консолидирания отчет за финансово състояние.

Провизорно отчитане на придобиването

Групата прилага провизорно отчитане на придобиването с презумпцията, че отчитането на придобиването за някои суми би могло да е непълно. Корекциите, направени по отчитането на придобиването по време на периода на оценяване, могат да повлияят върху признаването и оценката на придобитите активи и поетите задължения, неконтролиращите участия, прехвърлените възнаграждения, всички съществували участия в придобитото дружество преди придобиването, и признатата репутация или печалба от изгодни покупки. През периода на оценката придобиващият следва ретроспективно да коригира признатите към датата на придобиване суми на провизорна база, така че да отразяват получената нова информация относно фактите и обстоятелствата, съществували на датата на придобиване и, ако са известни - такива, повлияли сумите от оценката, признати към тази дата. Периодът на оценка приключва, когато придобиващият получи цялата информация, необходима за пълното отчитане на придобиването, или установи, че допълнителна информация не е налична, и не може да превишава една година от датата на придобиване. Корекции, направени през периода на оценка, се признават ретроспективно, а сравнителната информация се коригира - т.е. сякаш отчитането на бизнес комбинацията е било изцяло извършено към датата на придобиване.

(ц) Нови стандарти и разяснения

През периода Групата е възприела всички нови и променени МСФО, които са свързани с дейността ѝ и са в сила за отчетния период, започващ на 1 януари 2023 г.

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС и приети от ЕС, които все още не са влезли в сила и не са приложени по-рано:

МСФО 17 Застрахователни договори, включително Изменения на МСФО 17 – приети от ЕС на 19 ноември 2021 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);

Изменения на МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСФО Практическо изявление 2: Оповестяване на счетоводни политики – приети от ЕС на 2 март 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);

Изменения на МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки – приети от ЕС на 2 март 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);

Изменения на МСС 12 Данъци върху дохода: Отсрочен данък, свързан с активи и пасиви, произтичащи от единична трансакция – приети от ЕС на 11 август 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023);

Изменения на МСФО 17 Застрахователни договори: Първоначално прилагане на МСФО 17 и МСФО 9 – Сравнителна информация – приети от ЕС на 8 септември 2022 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023).

Нови стандарти и изменения на съществуващи стандарти, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС

Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети: Класифициране на пасивите като текущи и нетекущи, Класифициране на пасивите като текущи или нетекущи – отлагане на датата на влизане в сила и Нетекущи пасиви с ковенанти (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024);

Изменение на МСФО 16 Лизинг – Задължения по лизинг при продажба и обратен лизинг (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024);

Групата очаква приемането на тези нови стандарти, изменения на съществуващи стандарти и нови разяснения да не окаже съществен ефект върху финансовия отчет на Групата в периода на първоначалното им прилагане.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

4. Имоти, машини и оборудване

<i>В хиляди лева</i>	Земи	Сгради	Машини и оборудване	Съоръжения	Транспортни средства	Стопански инвентар и други дълготрайни активи	В процес на придобиване и изграждане	Общо
Отчетна стойност								
Баланс към 31.12.2022	17 609	108 660	48 936	32 314	16 314	4 074	2 567	230 474
Придобити активи	-	117	314	23	293	28	3 076	3 851
Трансфер	-	632	1 106	455	345	10	(2 548)	-
Трансфер от инв. имоти	-	111	-	-	-	-	-	-
Отписани активи	-	(347)	(1)	-	(491)	(2)	(4)	(845)
Баланс към 30.09.2023	17 609	109 173	50 355	32 792	16 461	3 936	3 265	233 591
Амортизация								
Баланс към 31.12.2022	-	(5 063)	(9 945)	(1 204)	(10 597)	(3 238)	-	(30 047)
Амортизация за годината	-	(960)	(3 677)	(414)	(765)	(171)	-	(5 987)
Отписана амортизация	-	347	-	-	479	2	-	828
Баланс към 30.09.2023	-	(5 676)	(13 622)	(1 618)	(10 883)	(3 233)	-	(35 206)
Балансова стойност								
Към 31 декември 2022	17 609	103 597	39 991	31 110	5 717	836	2 567	200 427
Към 30 септември 2023	17 609	103 497	36 733	31 174	5 578	703	3 091	199 547

Политика на Групата за последващо оценяване на Имоти, машини и съоръжения е преоценъчен модел според МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“. Групата предвижда да прави преценка на дълготрайните активи на всеки три години, като последната е през 2020г., когато е нает външен експерт.

Групата е учредила особен залог на сгради, машини и оборудване във връзка с договори за кредит (виж бележка 19).

Групата е включила активите с право на ползване в същата позиция, в която съответните основни активи щяха да бъдат представени, ако бяха собствени.

Допълнителна информация за активите с право на ползване, включени в бележката за Имоти, машини и оборудване, е представена в таблицата по-долу:

<i>В хил. лева</i>	Балансова стойност към 01.01.2022	Придобити през 2022г.	Начислена амортизация за 2022г.	Балансова стойност към 31.12.2022
Земи и сгради	159	-	(106)	53
Транспортни средства	29	-	(29)	-
Общо	188	-	(135)	53
<i>В хил. лева</i>	Балансова стойност към 01.01.2023	Придобити през периода 1-9/2023	Начислена амортизация за периода 1-9/2023	Балансова стойност към 30.09.2023
Земи и сгради	53	117	(82)	88
Транспортни средства	-	-	-	-
Общо	53	117	(82)	88

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

5. Нематериални активи

Нематериалните активи представляват търговски марки, програмни продукти, сертификати, разрешителни и други.

<i>В хиляди лева</i>	Търговски марки	Софтуер	Подобрения на наети активи	Лицензи и други	Общо
Отчетна стойност					
Баланс към 1.1.2023	41 261	954	783	369	43 367
Придобити	-	91	-	-	91
Трансфер	-	-	-	-	-
Отписани	-	-	-	-	-
Баланс към 30.09.2023	41 261	1 045	783	369	43 458
Амортизация					
Баланс към 1.1.2023	-	(159)	(671)	(280)	(1 110)
Амортизация за годината	-	(132)	(62)	(3)	(197)
Баланс към 30.09.2023	-	(291)	(733)	(283)	(1 307)
Балансова стойност					
Към 31 декември 2022	41 261	795	112	89	42 257
Към 30 септември 2023	41 261	754	50	86	42 151

При учредяването на „Градус“ АД и апортирането на дялове от „Градус-1“ ЕООД се признават разграничими нематериални активи „Търговски марки“ с неограничен полезен живот. Първоначално са признати по справедлива стойност, определена от доклад на независим лицензиран оценител. Справедливата стойност на търговските марки не се различава от балансовата им стойност. Капитализирани в резултат на осъществените бизнес-комбинации търговски марки са: „ГРАДУС“ и „АЗ ЯМ“.

Ръководството на Групата ежегодно прави анализ и оценка дали съществуват индикатори за обезценка на търговските марки. Изчисленията се правят от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители. Като база за техните изчисления са използвани прогнозите за очакваните парични потоци, базирани на финансови бюджети, покриващи пет годишен период.

6. Репутация

Придобиването на Градус-1 ЕООД, Жюлив ЕООД, Лора-2004 ЕООД, Милениум 2000 ЕООД и Градус-98 АД е направено при учредяването на капитала на Градус АД чрез апортни вноски, представляващи 100% от дяловия капитал на Градус-1 ЕООД, Жюлив ЕООД, Лора-2004 ЕООД и Милениум 2000 ЕООД и 99,94% от капитала на Градус-98 АД, които са оценени от лицензиран оценител към датата на транзакцията. Използваният метод за оценка е чиста стойност на активите. Градус АД е регистрирано в търговски регистър на дата 28.11.2017г.

Репутация възниква, когато Дружеството-майка придобие контрол и се определя като превишението на прехвърленото възнаграждение по справедлива стойност и не-контролиращото участие в придобиваното дружество над справедливата стойност на разграничимите нетни активи в него към датата на придобиване. Към 30.09.2023г. репутацията е в размер на 20 656 хил.лв. (2022г.: 20 656 хил.лв.).

Репутацията се тества за обезценка ежегодно и когато обстоятелствата показват, че нейната стойност може да бъде надценена. Обезценката на репутацията се определя, като се оценява възстановимата стойност на всяка единица генерираща парични потоци (или група единици генериращи парични потоци), за които се отнася репутацията. Когато възстановимата стойност на единицата генерираща парични потоци е по-малка от нейната балансова стойност, се признава загуба от обезценка. Загубите от обезценка, свързани с репутация, не могат да бъдат възстановени в бъдещи периоди.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Група „Градус АД“	Градус-1	Жюлив	Лора-2004	Милениум 2000	Градус-98	Общо
Прехвърлени възнаграждения	149 760	16 200	11 100	35 700	52 200	264 960
Неконтролиращо участие	1 514	-	-	-	31	1 545
Справедлива стойност на нетни активи	(140 739)	(16 103)	(10 143)	(31 630)	(47 234)	(245 84)
Репутация	10 535	97	957	4 070	4 997	20 656

Подгрупа „Градус-1 ЕООД“	Градус-1	Градус-3	Общо
Прехвърлени възнаграждения	113 836	35 924	149 760
Неконтролиращо участие	-	1 514	1 514
Справедлива стойност на нетни активи	(102 901)	(37 838)	(140 739)
Репутация	10 935	(400)	10 535

Градус-1 ЕООД притежава 96% от капитала на „Градус-3 АД“, колкото е и ефективното участие на „Градус АД“.

7. Групова структура

		Ефективно участие на компанията майка към 30.09.2023г.	Ефективно участие на компанията майка към 31.12.2022г.
Градус АД	Компания майка	-	-
Градус-1 ЕООД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%
Жюлив ЕООД	Дъщерно предприятие на Градус АД	-	100%
Лора-2004 ЕООД	Дъщерно предприятие на Градус АД	-	100%
Милениум 2000 ЕООД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%
Градус-98 АД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус АД	99,94%	99,94%
Градус-3 АД (бел.6)	Дъщерно предприятие на Градус-1 ЕООД	96%	96%
Голд Фарм 91 ЕООД	Дъщерно предприятие на Градус АД	-	100%
Градус Лоджистикс ЕООД	Дъщерно предприятие на Градус АД	100%	100%

8. Неконтролиращо участие

<i>В хиляди лева</i>	Процент неконтролиращо участие	Баланс към 31.12.2022г.	Резултат за периода	Баланс към 30.09.2023г.
Градус-3 АД	4%	1 559	-2	1 557
Градус-98 АД	0,066%	34	3	37
		1 593	1	1 594

9. Инвестиционни имоти

<i>В хиляди лева</i>	Земни и сгради	Общо
Баланс към 31.12.2021г.	8 940	8 940
Трансфер от Имоти, машини и съоръжения	451	451
Преоценка на инвестиционни имоти	231	231
Баланс към 31.12.2022г.	9 622	9 622
Трансфер към ДМА	(186)	(186)
Баланс към 30.09.2023г.	9 436	9 436

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Инвестиционните имоти представляват земи и сгради, отдадени под наем. Първоначално се оценяват по цена на придобиване, а при последваща оценка – по справедлива стойност, определена от независим лицензиран оценител, като промените се признават в печалбата или загубата.

Справедливата стойност отразява действителното състояние на инвестиционния имот в условията на конкретен пазар в същото населено място и състояние на имота.

10.1 Материални запаси

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Основни материали	37 712	37 254
Продукция	4 017	7 428
Стоки	386	1 007
Незавършено производство	246	1 010
Общо	42 361	46 699

10.2 Биологични активи

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
<i>Биологични активи носители, в т.ч.:</i>		
Незрели биологични активи – подрастващи петли и кокошки	5 328	5 851
Зрели биологични активи – петли и кокошки	9 041	1 749
Общо биологични активи носители	14 369	7 600
<i>Биологични активи за потребление, в т.ч.:</i>		
Незрели биологични активи – подрастващи пилета	3 434	2 500
Общо биологични активи за потребление	3 434	2 500
Общо:	17 803	10 100

11. Търговски вземания

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Търговски вземания от контрагенти, брутно	9 368	11 446
Очаквани кредитни загуби	(381)	(2 085)
Търговски вземания от контрагенти, нетно	8 987	9 381
Доставчици по аванси	5 917	3 413
Общо	14 904	12 794

Търговските вземания са текущи, безлихвени, деноминирани в лева и са възникнали по повод продажби на стоки, продукция и услуги.

Групата прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания.

Групата е учредила особен залог на вземания във връзка с договори за кредит (Виж бележка 19).

12. Предоставени заеми

<i>В хиляди лева</i>	Падеж	Обезпечение	Лихвен процент	30 септември 2023	31 декември 2022
Дружество В	12.2023	Не	2.0%	-	2 698
Дружество Д	12.2023	Не	2.5%	457	446
Дружество Е	12.2023	Не	2.5%	226	299
Общо				683	3 443

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

13. Други текущи вземания и предплатени разходи

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Данъци за възстановяване	1 254	2 507
Съдебни и присъдени вземания	261	873
Разходи за бъдещи периоди	481	297
Други вземания	665	214
Общо	2 661	3 891

14. Пари и парични еквиваленти

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Парични средства в брой	176	257
Парични средства по разплащателни сметки	3 353	4 371
Общо	3 529	4 628

15. Собствен капитал

	Брой акции с право на глас	Брой акции без право на глас	Общ брой на акциите	Стойност в хил. лева
Към 31 декември 2021г.	243 608 710	-	243 608 710	243 609
Към 31 декември 2022г.	243 608 710	-	243 608 710	243 609
Към 30 септември 2023г.	239 637 890	3 970 820	243 608 710	243 609

Общият брой на акциите към 30.09.2023г. е 243 608 710 с номинална стойност 1 лев всяка. Основният капитал е изцяло внесен.

	Брой акции	Основен капитал, нетно от обратно изкупени акции
Салдо на 1 януари 2023	243 608 710	243 609
Обратно изкупени собствени акции	3 970 820	(5 806)
Разходи по обратно изкупени собствени акции	-	(17)
Салдо на 30 септември 2023	239 637 890	237 786

Акционери на „ГРАДУС“ АД към 30 септември 2023г. са, както следва:

	Брой акции с право на глас	Брой акции без право на глас	Общ брой акции	% Акционерен дял
Градус АД	-	3 970 820	3 970 820	1,63
Лука Ангелов Ангелов	99 316 945	-	99 316 945	40,77
Иван Ангелов Ангелов	50 373 165	-	50 373 165	20,68
Ангел Иванов Ангелов	50 372 417	-	50 372 417	20,68
Юридически лица	35 041 589	-	35 041 589	14,38
Индивидуални акционери	4 533 774	-	4 533 774	1,86
Общо:	239 637 890	3 970 820	243 608 710	100,00

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Акционери на „ГРАДУС“ АД към 31 декември 2022г. са както следва:

	Брой акции с право на глас	% Акционерен дял
Лука Ангелов Ангелов	99 316 945	40,77
Иван Ангелов Ангелов	50 373 165	20,68
Ангел Иванов Ангелов	50 372 417	20,68
Юридически лица	38 628 449	15,86
Индивидуални акционери	4 917 734	2,01
Общо:	243 608 710	100,00

Собствен капитал

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Основен капитал	243 609	243 609
Изкупени собствени акции	(4 099)	-
Премияен резерв при учредяване	44 200	44 200
Премияен резерв от емитиране на ценни книжа	18 087	18 087
Резерв от реструктуриране	(247)	(247)
Преоценъчен резерв	13 009	13 009
Резерв от актюерски преоценки	(286)	(286)
Натрупана печалба/загуба	944	(1 494)
Неконтролиращо участие	1 594	1 593
Общо собствен капитал	315 087	318 471

16. Отсрочени данъчни активи и пасиви

Признати отсрочени данъчни активи и пасиви

Признатите отсрочени данъчни активи и пасиви се дължат на следните позиции:

	Активи		Пасиви		Нетно	
<i>В хиляди лева</i>	30.09.2023	31.12.2022	30.09.2023	31.12.2022	30.09.2023	31.12.2022
Имоти, машини и оборудване	-	-	(12 973)	(12 979)	(12 973)	(12 979)
Нематериални активи	-	-	(4 126)	(4 126)	(4 126)	(4 126)
Инвестиционни имоти	-	-	(652)	(652)	(652)	(652)
Данъчна загуба	1 102	948	-	-	1 102	948
Търговски вземания и предоставени заеми	233	397	-	-	233	397
Доходи на персонала	15	14	-	-	15	14
Дългосрочни доходи при пенсиониране	49	49	-	-	49	49
Материални запаси и биологични активи	910	1 169	-	-	910	1 169
Компенсирани отпуски	63	76	-	-	63	76
	2 372	2 653	(17 751)	(17 757)	(15 379)	(15 104)

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Движение във временните разлики през отчетния период
1-9/2023

В хиляди лева

	Баланс 31.12.2022	Печалби и загуби	Друг всеобхват и доход	Баланс 30.09.2023
Имоти, машини и оборудване	(12 979)	6	-	(12 973)
Нематериални активи	(4 126)	-	-	(4 126)
Инвестиционни имоти	(652)	-	-	(652)
Материални запаси и биологични активи	1 169	(259)	-	910
Данъчна загуба	948	151	-	1 102
Търговски вземания и предоставени заеми	397	(161)	-	233
Доходи на персонала	14	1	-	15
Дългосрочни доходи при пенсиониране	49	-	-	49
Компенсиреми отпуски	76	(13)	-	63
Общо:	(15 104)	(275)	-	(15 379)

17. Дългосрочни задължения към персонала

Дългосрочните задължения към персонала включват сегашната стойност на задължението на Групата за изплащане на обезщетения на наетия персонал към 30.09.2023г. при настъпване на пенсионна възраст. Съгласно Кодекса на труда всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на 6 брутни заплати към момента на пенсиониране.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е, както следва:

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	478	453
Разход за текущ стаж		139
Разход за лихви		9
Плащания през годината		(84)
Ефекти от последващи оценки за годината		(39)
Сегашна стойност на задължението на 30 септември	478	478

18. Разрочен доход от финансиране

В хиляди лева

	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Градус - 1 ЕООД	745	745
Милениум 2000 ЕООД	803	2
Лора 2004 ЕООД	-	803
Общо дългосрочна част на финансиране за ДМА	1 548	1 550
Градус - 1 ЕООД	39	156
Милениум 2000 ЕООД	28	-
Лора 2004 ЕООД	-	103
Общо краткосрочна част на финансиране за ДМА (Бележка 23)	67	259
Общо	1 615	1 809

Получените финансираня са от Държавен фонд „Земеделие“ и са във връзка с придобиване на дълготрайни материални активи.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

19. Банкови заеми

Банка	Валута	Лихвен процент %	Падеж	30.09.2023		31.12.2022		
				Задължение хил.лв.	Разрешен лимит хил.лв.	Задължение хил.лв.	Разрешен лимит хил.лв.	
"Банка 1" - кредитополучател Градус-1 ЕООД								
Заем 1	Лева	1м.-EURIBOR+1.3%	30.09.2024	-	12 000	-	12 000	
Заем 2	Лева	1м.-EURIBOR+1.3%	30.09.2024	-	2 800	-	2 800	
Заем 3	Лева	1м.-EURIBOR+1.3%	30.09.2024	-	15 000	-	15 000	
"Банка 1" - кредитополучател Градус-3 АД								
Заем 1	Лева	1м.-EURIBOR+1.3%	30.09.2024	-	12 000	-	12 000	
Заем 2	Лева	1м.-EURIBOR+1.3%	30.09.2024	-	2 800	-	2 800	
Заем 3	Лева	1м.-EURIBOR+1.3%	30.09.2024	-	15 000	-	15 000	
"Банка 2" - кредитополучател Градус-3 АД								
Заем 1	Лева	Среден депозитен индекс+0.9%	31.08.2024	5 000	10 000	7 000	10 000	
"Банка 3" - кредитополучател Градус-3 АД								
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	10 000	10 000	5 133	10 000	
"Банка 3" - кредитополучател Градус-1 ЕООД								
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	-	10 000	-	10 000	
"Банка 3" - кредитополучател Градус-98 АД								
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	-	10 000	400	10 000	
"Банка 3" - кредитополучател Милениум ЕООД								
Заем 1	Лева	Референтен лихвен процент+0.85%	20.02.2025	-	10 000	-	10 000	
Общо краткосрочни задължения:					15 000		7 000	
Общо дългосрочни задължения:					-		5 533	

Банковите заеми са обезпечени с активи на Групата, както следва:

В хиляди лева

Дълготрайни активи

Вземания

Общо

	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
	49 905	49 905
	3 560	3 560
	53 465	53 465

20. Търговски задължения

В хиляди лева

Задължения към доставчици

Задължения по договори с клиенти

Общо

	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
	5 431	4 432
	86	111
	5 517	4 543

21. Задължения за данъци

В хиляди лева

ДДС за внасяне

Корпоративен данък

Данък върху дохода на физически лица

Други

Общо

	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
	736	655
	216	8
	435	95
	5	21
	1 392	779

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

22. Задължения към персонала и за социално осигуряване

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Задължения към персонала	2 039	1 961
Задължения по социално осигуряване	725	706
Задължения по неизползвани отпуски и осигуровки за тях	182	866
Общо	2 946	3 533

23. Други текущи задължения

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.	31 декември 2022г.
Разсрочен доход за финансиране на птици	-	1 325
Краткосрочна част на финансиране за ДМА	65	259
Задължения по застраховки	29	20
Запор	18	18
Задължения по дивиденди	3	9
Други	76	62
Общо	191	1 693

24. Приходи от договори с клиенти

<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Продажба на продукция	102 155	115 797
Продажба на стоки	4 310	642
Продажба на услуги	1 078	959
Общо	107 543	117 398

Приходите включват:

<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Стоки и продукция, прехвърляна към определен момент	106 465	116 439
Услуги, прехвърляни с течение на времето	1 078	959
Общо:	107 543	117 398

25. Други приходи от дейността

<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Приходи от финансираня, в т.ч.:	8 381	22 055
<i>за хуманно отглеждане на птици</i>	7 892	16 898
<i>за ел. енергия</i>	267	4 834
Възстановени обезценки за кредитни загуби на вземания	2 059	-
Приходи от наеми	435	542
Продажба на материали и дълготрайни активи, нетно	472	754
Други	161	65
Общо	11 508	23 416

26. Капитализирани собствени разходи

<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Разходи за материали, персонал и други	347	289

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

27. Разходи за материали

<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Суровини	63 174	67 358
Електричество	4 413	10 112
Природен газ	1 360	2 922
Отоплителни материали	2 465	2 224
Гориво и смазочни материали	2 144	2 635
Разходи за ремонт и резервни части	1 028	952
Вода и водна пара	401	317
Други	1 295	1 531
Общо	76 280	88 051

28. Разходи за външни услуги

<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Маркетинг и реклама	160	287
Транспортни услуги	892	656
Ремонт и поддръжка	667	600
Спедиторски услуги и комисионни	238	320
Данъци и такси	654	464
Ветеринарни услуги и изследвания	395	318
Охрана	303	281
Консултантски услуги	299	240
Застраховки	306	251
Абонаментни такси	202	168
Разходи за одит	83	63
Екарисаж	20	76
Правно обслужване	23	44
Наеми	153	59
Преводачески услуги	9	10
Такси за услуги	333	478
Други	637	1 054
Общо	5 374	5 369

29. Разходи за персонала

<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Разходи за заплати	22 039	19 802
Разходи за осигуровки	3 714	3 367
Разходи за социални придобивки	674	654
Други	-	(118)
Общо	26 427	23 705

30. Други разходи

<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Брак на материални запаси	2 026	1 837
Представителни разходи	62	155
Брак на ДМА	6	-
Липси на активи	18	60
Дарения	32	24
Фири	7	-
Разходи за командировки	23	7
Други	218	212
Общо	2 392	2 295

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Обезценка на биологични активи	7 604	8 762
Общо други разходи	9 996	11 057
31. Финансови приходи и разходи		
<i>В хиляди лева</i>	1-9/2023г.	1-9/2022г.
Приходи от лихви	168	130
Приходи по валутни операции	-	263
Общо финансови приходи	168	393
Разходи за лихви по банкови заеми	(50)	(18)
Разходи за банкови такси и комисионни	(76)	(49)
Разходи по валутни операции	(42)	-
Разходи за лихви по лизингови договори	-	(1)
Общо финансови разходи	(168)	(68)
Общо финансови приходи/разходи нетно	-	325
32. Разходи за данъци		
<i>В хиляди лева</i>	30.09.2023г.	30.09.2022г.
Текущ разход за данъци върху печалбата – 10% (2022 г.: 10%)	(377)	(651)
Отсрочени данъци върху печалбата свързани с:		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	(256)	(49)
Общо разход за данъци върху печалбата	(633)	(698)
33. Финансови инструменти		
Категории финансови инструменти		
Финансови активи по амортизирана стойност	30.09.2023	31.12.2022
<i>В хиляди лева</i>		
Търговски вземания	8 987	9 381
Вземания от свързани лица	6 249	4 575
Предоставени заеми на трети лица	683	3 443
Пари и парични еквиваленти	3 353	4 371
Общо	19 272	21 770
Финансови пасиви по амортизирана стойност	30.09.2023	31.12.2022
<i>В хиляди лева</i>		
Банкови заеми	15 000	12 533
Задължения към свързани лица	1 194	356
Задължения по лизинг	88	53
Търговски задължения	5 431	4 432
Общо	21 713	17 374

В хода на обичайната си стопанска дейност Групата е изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци.

Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на Групата.

Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на стоките и услугите на Групата и на привлечения от нея заеман капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от нея инвестиции и формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Управлението на риска в Групата се осъществява текущо съгласно политиката, определена от ръководството. Ръководството е разработило основните принципи на общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретните процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден.

Кредитен риск

Основните финансови активи на Групата са пари в брой и в банкови сметки, търговски вземания и вземания по предоставени заеми.

Кредитен е рискът, при който клиентите и другите контрагенти на дружествата от Групата няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми по търговските и кредитните вземания.

Валутен риск

Експозиция към валутен риск

В някои случаи дружества в Групата осъществяват сделки, деноминирани в чуждестранна валута. Групата е изложена на валутен риск, свързан с възможни колебания в курса на чуждестранните валути. Към момента този риск се свързва с колебания в курса на щатския долар, който се използва от Групата при търговия със земеделска продукция.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация Групата да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж. Тя провежда консервативна политика по управление на ликвидността, чрез която постоянно поддържа оптимален ликвиден запас парични средства. Групата не изпитва недостиг на парични средства.

По-долу са договорните падежи на финансови пасиви, включително очаквани плащания на лихви, изключващи ефекта от договорености за нетиране:

30 септември 2023г.

<i>В хиляди лева</i>	Балансова стойност	Договорни парични потоци	До 6 м.	6-12 м.	1-2 г.	2-5 г.	над 5 г.
Банкови заеми	15 000	15 000	-	15 000	-	-	-
Задължения по лизинг	88	89	29	30	30	-	-
Задължения към свързани лица	1 194	1 194	1 194	-	-	-	-
Търговски задължения	5 431	5 431	5 431	-	-	-	-
Общо	21 713	21 714	6 654	15 030	30	-	-

31 декември 2022г.

<i>В хиляди лева</i>	Балансова стойност	Договорни парични потоци	До 6 м.	6-12 м.	1-2 г.	2-5 г.	над 5 г.
Банкови заеми	12 533	12 533	-	7 000	5 533	-	-
Задължения по лизинг	53	52	40	13	-	-	-
Задължения към свързани лица	356	356	356	-	-	-	-
Търговски задължения	4 432	4 432	4 432	-	-	-	-
Общо	17 374	17 374	4 828	7 013	5 533	-	-

Лихвен риск

Като цяло Групата няма съществени лихвоносни активи. Поради този факт приходите и оперативните парични потоци са в голяма степен независими от промените в пазарните лихвени равнища. Същевременно Групата е изложена на лихвен риск от своите банкови заеми. Те са обичайно с променлив лихвен процент, който носи лихвен риск за паричните и потоци.

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Към 30.09.2023г. Групата няма усвоени суми от отпуснати банкови заеми.

<i>В хиляди лева</i>	Лихвени		Безлихвени	Общо
	Фиксиран лихвен %	Променлив лихвен %		
30 септември 2023г.				
Вземания от свързани лица	1 974	1 110	3 165	6 249
Търговски вземания	-	-	8 987	8 987
Предоставени заеми	683	-	-	683
Парични средства и еквиваленти	-	3 353	-	3 353
Общо финансови активи	2 657	4 463	12 152	19 272
Банкови заеми	-	15 000	-	15 000
Задължения по лизинг	88	-	-	88
Търговски задължения	-	-	5 431	5 431
Задължения към свързани лица	-	-	1 194	1 194
Общо финансови пасиви	88	15 000	6 625	21 713

<i>В хиляди лева</i>	Лихвени		Безлихвени	Общо
	Фиксиран лихвен %	Променлив лихвен %		
31 декември 2022г.				
Вземания от свързани лица	1 142	1 034	2 399	4 575
Търговски вземания	-	-	9 381	9 381
Предоставени заеми	3 443	-	-	3 443
Парични средства и еквиваленти	-	4 371	-	4 371
Общо финансови активи	4 585	5 405	11 780	21 770
Банкови заеми	-	12 533	-	12 533
Задължения по лизинг	53	-	-	53
Търговски задължения	-	-	4 432	4 432
Задължения към свързани лица	-	-	356	356
Общо финансови пасиви	53	12 533	4 788	17 374

Справедливи стойности

Справедливата стойност най-общо представлява сумата, за която един актив може да бъде разменен или едно задължение да бъде изплатено при нормални условия на сделката между независими, желаещи и информирани контрагенти. Политиката на Групата е да оповестява във финансовите си отчети справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, най-вече за които съществуват котировки на пазарни цени. Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на активни пазари се определя чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководството, направени на база пазарните условия към датата на баланса.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба. В повечето случаи, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, Групата очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респективно погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност. Притежаваните от Групата финансови активи и пасиви са основно краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, краткосрочни заеми), поради което се приема, че балансовата им стойност е приблизително равна на тяхната справедлива стойност. Ръководството на Групата счита, че при съществуващите обстоятелства представените в баланса оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

Справедливата стойност на финансовите инструменти се определя в съответствие с методологията за оценяване, съответстваща на ниво 3 съгласно йерархията на справедливите стойности.

Справедливи стойности сравнени с балансови стойности

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Справедливите стойности на финансови активи и пасиви, заедно с балансовите стойности, включени в отчета за финансово състояние са, както следва:

<i>В хиляди лева</i>	30 септември 2023г.		31 декември 2022г.	
	Балансова стойност	Справедлива стойност	Балансова стойност	Справедлива стойност
Вземания от свързани лица	8 343	8343	4 575	4 575
Търговски вземания	8 324	8 324	9 381	9 381
Предоставени заеми	717	717	3 443	3 443
Пари и парични еквиваленти	6 931	6 931	4 371	4 371
Общо активи	24 315	24 315	21 770	21 770
Задължения към свързани лица	193	193	356	356
Задължения по лизинг	115	115	53	53
Търговски задължения	5 397	5 397	4 432	4 432
Банкови заеми	-	-	12 533	12 533
Общо задължения	5 705	5 705	17 374	17 374

34. Сделки със свързани предприятия
Идентифициране на свързаните лица

За целта на изготвянето на настоящият консолидиран финансов отчет собствениците, дружествата под техен контрол, служителите на ръководни постове (ключов управленски персонал), както и близки членове на техните семейства, включително и дружества, контролирани от тях, се третират като свързани лица.

Свързани лица:	Свързаност
Лука Ангелов Ангелов	Собственик на капитала
Иван Ангелов Ангелов	Собственик на капитала
Ангел Иванов Ангелов	Собственик на капитала
Георги Александров Бабев	Член на съвета на директорите и Изпълнителен директор
Бистра Стоянова Коцева	Член на съвета на директорите
„Градус-1“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Градус-3“ АД	Дъщерно дружество
„Милениум 2000“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Градус-98“ АД	Дъщерно дружество
„Жюлив“ ЕООД	Дъщерно дружество – влято в дъщерно дружество „Милениум 2000“ ЕООД на 30.06.2023г.
„Лора-2004“ ЕООД	Дъщерно дружество – влято в дъщерно дружество „Милениум 2000“ ЕООД на 30.06.2023г.
„Голд Фарм 91“ ЕООД	Дъщерно дружество – влято в дъщерно дружество „Милениум 2000“ ЕООД на 30.06.2023г.
„Градус Лоджистикс“ ЕООД	Дъщерно дружество
„Енерджи-2“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Агро Инвест-7“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Мирена“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Голд Агро-2005“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Аязмо“ АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Мариета“ ЕООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Ралица 2004“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Волф“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Бисер Олива“ АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Екуити Инвест-1“ АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние
„Екуити Инвест-2“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Транзакции със свързани лица за периода 1-9/2023

<i>В хиляди лева</i>	Вид сделка	Стойност на сделката за пер. 1-9/2023	Общо вземания към 30.09.2023	Общо задължения към 30.09.2023г.
Към 30.09.2023г.				
Агро Инвест- 7 ООД	Продажби	123	104	-
Енерджи-2 ООД	Продажби	1 122	3 028	-
Енерджи-2 ООД	Предоставен заем	-	352	-
М.О. Стара Загора ООД	Предоставен заем	-	1 110	-
Бисер Олива АД	Продажби	3	-	-
Екуити Инвест-1 АД	Продажби	1	-	-
Екуити Инвест-2 ООД	Продажби	1	-	-
Фармпро ООД	Продажби	-	29	-
Фармпро ООД	Предоставен заем	-	1 622	-
Иван Ангелов Ангелов	Продажби	64	4	-
Агро Инвест- 7 ООД	Покупки	803	-	-
Бисер Олива АД	Покупки	4 176	-	1 194
Общо салдо свързани лица извън група:			6 249	1 194
В това число:				
Предоставени заеми			3 084	-
Търговски вземания			3 165	-
Търговски задължения			-	1 194
„М.О. Стара Загора“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
„Бисер Дистрибушън“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
„Ел Джи Ауто“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
„Ауто Спа Център“	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
„Некст капитал“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
„Ел Джи Ауто 2“ ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
„Владиста“ ЕООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"АА Инвест 1" ЕООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"АП ИНВЕСТМЪНТС" АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"АП КАПИТАЛ" АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"Ейнджълс Естейт" АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"АДЖИБАДЕМ СИТИ КЛИНИК" ЕАД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"Галерия Варна" АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"Фармпро" ООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"АДЖИБАДЕМ СИТИ КЛИНИК МЛАДОСТ" ЕООД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"АДЖИБАДЕМ СИТИ КЛИНИК УМБАЛ ТОКУДА" ЕАД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"АПЛ Капитал" АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"БГК" АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			
"Уест Мол" АД	Свързаност чрез лице, имащо значително влияние			

ГРАДУС АД
ПОЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ КОНСОЛИДИРАН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
ЗА ПЕРИОДА ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2023 ГОДИНА

Транзакции със свързани лица за периода 1-9/2022г.

<i>В хиляди лева</i>	Вид сделка	Стойност на сделката за пер. 1-9/2022	Общо вземания към 31.12.2022	Общо задължения към 31.12.2022г.
Агро Инвест- 7 ООД	Продажби	322	422	-
Агро Инвест- 7 ООД	Предоставен заем	-	268	-
Енерджи-2 ООД	Продажби	1 167	1 954	-
Енерджи-2 ООД	Предоставен заем	-	874	-
М.О. Стара Загора ООД	Предоставен заем	-	1 034	-
Бисер Олива АД	Продажби	5	-	-
Мирена ООД	Продажби	62	-	-
Екуити Инвест-1 АД	Продажби	1	-	-
Екуити Инвест-2 ООД	Продажби	1	-	-
Иван Ангелов Ангелов	Продажби	152	23	-
Иван Ангелов Ангелов	Дивидент	-	-	114
Лука Ангелов Ангелов	Дивидент	-	-	114
Агро Инвест- 7 ООД	Покупки	564	-	56
Бисер Олива АД	Покупки	4 116	-	72
Ралица-2004 ООД	Покупки	441	-	-
Общо салдо свързани лица извън група:			4 575	356
В това число:				
Предоставени заеми			2 176	-
Търговски вземания			2 399	-
Търговски задължения			-	356

35. Условни задължения

Към 30.09.2023г. Групата няма условни задължения.

36. Събития след отчетната дата

Няма други съществени събития възникнали след 30 септември 2023г., които да изискват допълнителни корекции и/или оповестявания в настоящия финансов отчет към 30 септември 2023г.